

Drobtinice.

d Nesreča z revolverjem. V občini Gradišče pri Arvežu je prišel sin kmetice Elize Pak od vojakov domov ter prinesel revolver seboj. Mati se je za neznanu ji orožje zelo zanimala ter je pri razkazovanju prišla za petelina. Tedaj pa se je revolver sprožil in krogla jo je zadela v prsi. Pred smrtjo je prosila, naj ne klanjajo sina, ker je nesreče sama kriva.

d Potres v Zagrebu. Dne 26. m. m. so čutili v Zagrebu dva dokaj močna potresna sunka v smeri južno od mesta. Potres so čutili tudi v Karlovcu, a ne več v Križevcu. Škode ni nikakšne.

d Napad na Španskega kralja. Dne 31. maja se je vršila poroka španskega kralja Alfonza s princem Eno Battenberško. Pri povratku iz cerkve v kraljevo palačo je bila pred veliko hišo, pred katero se je spreved za trenotek ustavil, iz najvišjega nadstropja vržena pred kraljev voz v šopek skrita bomba, ki je eksplodirala pred vozom. Bomba je ubila dva konja, enega jezdeca in voz hudo poškodovala. Višji nadzornik blevoj, ki je jahal poleg, je lahko poškodovan. Ubiti so bili takoj štirje vojaki, ki so stali v špalirju, dve ženski, en policaj, en poročnik je bil smrtno ranjen, mnogo drugih oseb je bilo ranjenih. Kraljevska dvojica se je silno prestrašila, a se je nepoškodovana vrnila v kraljevo palačo, kjer so mlademu kralju in kraljici ženitovanjski gostje iskreno čestitali k rešitvi. O napadu na kralja poročajo še sledeče: 80 vozov je tvorilo spremstvo kraljevo. Bomba je padla med sprednja kolesa voza. Kraljev voz, v katerega je bilo vpreženih šest parov konj, je razbit. Lahko ranjen je med drugimi tudi marki (grof) Sotomayor iz spremstva. Nekemu policaju je bila glava strgana od telesa. Kraljeva dvojica se je jokala. Kraljica se je onesvestila. Drugi dan je bilo kraljici slabo in je morala ostati v postelji. Po došli poročilih je 100 ranjenih. Kralj je dal po atentatu množici z roko znamenje, da on in kraljica nista ranjena. Zvečer je kraljeva dvojica prisostvovala zahvalni službi božji. Takoj, ko je kralj prišel v palačo, je vprašal po žrtvah. Kraljica se je tako silno jokala, da so jo popadli kriči. Velikanska množica je oblegala pozno v noč kraljevo palačo. Druge vesti zopet poročajo, da je kralj ranjen na rami. Policija je aretirala mnogo oseb, toda težko, da bi že imela pravega v pesteh. O napadalcu se poroča sledeče: Dne 24. maja je prišel neki mož v živahno ulico Calle Mayor, v kateri se je izvršil napad ter je prosil, naj se mu da 30. in 31. maja soba z balkonom v najem. Ponujal je za dva dni 25 peset (1 peset = 95,5 v) in najemniku sobe 500 poset, da si najemnik poišče drugod stanovanje. Na dan napada si je novi najemnik naročil šopkov, katere so mu prinesli v sobo. Sobe ni zapustil in tudi ni nobenega pustil v sobo, češ, da mu ni dobro. Ko je prišel mimo hiše kraljev izpred, je napadalec vrgel na cesto šopek, v katerem je bila bomba. Nato je vzel napadalec drug klobuk in v zmešnjavi pobegnil. Kralj, člani kraljeve rodbine in ministri so prisostvovali pogrebu atentatnih žrtev. Skupno število žrtev je 50, od teh jih 5 umira. Sin generala Weillerja je nevarno ranjen. Kraljica se slabo počuti. Mesto je bilo drugi dan le deloma razsvetljeno. Slavnosti se bodo nadaljevale. Od zastopnikov zunanjih držav ni nobeden ranjen. Napadalec so najeli pred dnevi stanovanje v neki drugi ulici, mimo katere se je tudi pomikal spreved, a so stanovanje zapustili, ker hiša ni imela balkona. V sobi, v kateri se je izvršil napad, so našli malo stekleno brizgalnico, ki je dišala po grenkih mandeljnih in je imela skoro gotovo namen, napolniti bombo tik pred napadom. V sobi so našli tudi eno elegantno in eno delavsko obleko. Mnogo oseb na balkonu hiše, iz katere se je izvršil napad, je ranjenih. Neki poročevalec, ki je prišel par minut po napadu pred dotično hišo, poroča, kako grozno je pred hišo bilo. Stene na ulici so bile razdrte in z krvjo poskropjene. Bržkone se je bomba prehitro razpočila, ker je tudi prvo nadstropje precej poškodovano. Čudežno je, da se ni kraljevi dvojici nič pripetilo. Kraljičina obleka je bila vsa s krvjo nesrečencev poskropljena.

d Krotke ribe. Švicarski zdravnik dr. H. Fastenrath v Herisavu je dokazal, da je tudi ribe mogoče udomaćiti. Na obalah Luganskega jezera je tako globoko stopil v vodo, da mu je le glava gledala iz vode. Stal je popolnoma mirno celo uro, držel v vsaki roki kos kruha. V početku so se mu ribe boječe izogibale, pozneje so se mu približale male ribice, odščipavale kruh in bliskoma zopet izginile. To je zdravnik ponavljal več dni. Že tretji in četrti dan so prišle tudi večje ribe ter jedle kruh

iz njegovih rok. Sčasoma so postale ribe tako krotke, da je zdravnik smel se jih dotakniti ali jih pogladiti, ne da bi zbežale.

d Gora se je pogreznila na otoku Luzon v Aziji. Tam, kjer je bila prej gora, je sedaj jezero. Ne ve se še, koliko prebivalcev je ponesrečilo. Gora se je pogreznila med strašanskim pokom, da se je stresel cel otok.

Narodno gospodarstvo.

Nova nabava vojaških potrebščin za leto 1906/07. C. kr. vojno ministerstvo je z dne 17. aprila 1906 razglasilo določbe, na katere se bo oziralo pri nabavi potrebščin za vojno. Odredba pravi: Kot načelo naj velja, da se kupi le od onega, ki prodaja lastne izdelke. Oddaja kupljenega blaga, namesto lastno pridelanega, sme se zgoditi le v slučaju, da pridelovalec ni mogoče oddati lastnega pridelka iz zunanjih, od njegove volje neodvisnih vplivov, recimo, da mu je pobila toča ali mu uničila kakšna druga neizgoda pridelke. Tudi ne sme nihče prevzete oddaje odstopiti kakšnemu podjetniku. Te določbe bodo obsegale pogodbe, ki jih bo sklenila vojaška uprava s posameznimi pridelovalci. Taki pridelovalci, ki bi oddali le iz dotične željnosti kupljeno blago namesto lastnih pridelkov, sploh ne dobe naročil ali pa le v slučaju, da ponudijo pravi pridelovalec premalo blaga. Ponudbam (ofertom) je pridejati — posebno pri predkupih — izpričala, iz katerih ni razvidno samo, koliko ima poljedelec lastnih pridelkov, ampak tudi koliko zemlje ima za obdelovanje dotičnega sadu itd. V izpričevalu mora biti tudi povedano, je-li ponudilec lastnik ali najemnik zemljišča, katerega pridelke ponuja, je-li se ponudilec peča z žitno kupčijo kot protokolirani trgovec ali ne. Izpričevalo sestavi poljedelec zadruga, koje član je, ako pa ni zadrugi, pa okrajno glavarstvo. Občinam in zadrugam ni treba izpričeval, pač pa naj priloži prepis dotičnega sklepa občinskega sveta, odbora itd. ali izvleček iz trgovinskega registra ali pravil.

Zadruga na Nemškem. Brez zadrugištva ne pojde. Kakor ni mogoče posamezniku napravljati svojih cest, vodovodov, tako mu tudi ni mogoče izvršiti vsega, kar potrebuje za napredek svojega gospodarstva. Pravzaprav je tudi občina, ki napravi pot, ki zgradi vodovod, neke vrste zadruga. Pa o tem ne bomo danes pisali. Naš namen je le na zgledu pokazati, kaj se dá vse kmetu po zadrugi potti doseči. V ta namen stopimo nekoliko na Nemško in si po večjem ogledimo tamošnje kmečke zadruge. 1. L. 1903 (dne 30. jun.) je bilo na Nemškem 17.162 poljedelskih zadrug; danes jih je že nad 20.000. Tako rastejo. Večina (13.000) je posojilnic, krög 2000 je poljedelskih konzumnih društev, do 3000 mlekar in krög 2000 drugih zadrug. Skupen promet vseh teh zadrug znaša krög 5 milijard kron. V Avstriji smo v tem še zelo zaostali in sram nas mora biti, da nas je Nemeč tako prehitel.

2. Posamezne vrste nederarnih zadrug so te-le: a) Konzumne zadruge. Te kupujejo skupno vse, kar potrebuje kmet pri svojem gospodarstvu. S tem dosežejo nižje cene in boljše blago. Zlasti to moramo poudarjati, da ravno te zadruge najbolj rabijo kemiška preizkuševališča. Blago se potem takem po vrednosti natančno spozna in plača. To je potrebno pri gnojilih, pri umetni krmni, pa tudi pri semenih. V Mariboru imamo kemiško preizkuševališče, ki se pa ravno vsled tega, ker zadrugištvo še ni dovolj razvito, premalo rabi. Pripominjamo, da se kmečka konzumna društva na Nemškem le malo pečajo s špecerijo ali manufakturo. b) Strojne zadruge omogočujejo manjšemu kmetu rabo strojev, zlasti velikih: parnih mlatnic, plugov, skupnih motorjev. Po nekaterih krajih imajo pa tudi manjše stroje skupno: stroje za setev, sejanje, trierje itd. c) Prodajavne zadruge prodajajo skupno vse deželne pridelke. Na ta način zabranijo, da ne pride vsa prodaja v roke posameznim prekupcem. Zdaj gre velikrat kmečki pridelek skozi sedem rok, preden pride do tistega, kateri ga rabi. Vsaka roka mu pa nekaj na kmetovo škodo zase odruga. Poglavitne take zadruge so žitne z lastnimi skladišči, ali pa tudi brez njih, živinske, perotninske, jajčje, sadne zadruge. Pri nas je v tem še vse zelo zaostalo. d) Proizvajavne zadruge vežejo kmete v eno celoto, da sami predelajo svoje izdelke in jih potem prodajajo. Te vrste so: mlekarne in sirarne, vinorejske, gozdarske, sadjarske zadruge. V takih zadrugah se tudi skupno izdeluje kisló zelje, prideluje in prodaja zelenjava, pripravljajo konzerve in preserve iz jagod in sadja. d) Živorejske zadruge skrbijo za to, da pridobivajo in ohranjajo dobro plemensko živino. V tem oziru imajo: konjerejske, goveje, prašičerejske,

ovčerejske, kozjerejske, čebelarke in perotninske zadruge. S tem namenom se pa pečajo marsikje tudi društva. e) Zadruga za zboljševanje zemlje, regulacijo rek in vodá goje skrb za skupne pašnike, za zboljševanje travnikov itd. Država zadruge na Nemškem izdatno podpira, mnogo bolj nego pri nas. Zato pa tudi sijajno uspevajo. Raiffajz-novka še ni nobena propadla; in tudi druge se splošno tepo razvijajo. Pač so imeli tudi tu svoje otročje bolezni; marsikatera zadruga je morala prenehati, a to ni oplasiló kmetov, marveč jih je le izbistrilo, da so se razumnejše oklenili zadrugištva. „Domoljub.“

Društvena naznanila.

Sv. Urban pri Ptuj. V nedeljo dne 17. junija priredi „Gosp. bral. društvo pri Sv. Urbanu pri Ptuj“ veliko veselico. Udje mladeniške Zveze igrajo igro „Kmet Herod“, udje dekliške zveze pa igro „Jeza nad petelinom in kes“. Naši pevci prvič nastopijo. Med posameznimi točkami — kakor tudi pozneje pri prosti zabavi — svira znana godba Kocmut-Potrč. Natančnejši vzpored objavimo prihodnjič. Sosedna bratska društva prosimo, da opuste 17. junija prireditve veselice doma in prihitijo k Sv. Urbanu. — Odbor.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda pri Sv. Benediktu v Slov. gor. priredi v nedeljo 17. junija ob 8. uri popoldne veliko Ciril-Metodovo slavnost, na katere vzporedu sta tudi krasni igri „Sv. Cita“ in „Kukavica — modra ptica“. Natančen vzpored prihodnjič. Slovenci, Slovenke, 17. junija k Sv. Benediktu!

Belevoče pri Šoštanju. V nedeljo dne 10. t. m. se vrši v cerkveni hiši poučno zborovanje; predava g. potovalni učitelj Gorican o gospodarskih zadevah. Drug govornik govori o izobrazbi in izobraževalnih društvi. Začetek po rani službi božji.

Št. Andraž pri Velenju. Na Telovo 14. t. m. po večernicah se vrši poučno zborovanje v gostilni g. A. Čobola. Na dnevnem redu je predavanje o izobrazbi in izobraževalnih društvi ter ustanovitve oziroma oživljenje bralnega društva. Pričakuje se obilne udeležbe!

Sv. Jurij ob juž. žel. Valed občne želje bo „Kat. bral. društvo“ veselico z igro „Dan sprave“ in petjem v nedeljo 10. t. m. ob 4. popoldne ponovilo. Proizvajalec se bodo tudi nove pevake točke. Lokal Alojzij Nendl. Brez posebnih vabil. — Odbor.

Št. Pavel pri Preboldu. V nedeljo 10. junija t. l. ob 4. popoldne vrtni koncert na savin mostu — šentpavelska godba — meš. zbor nar. peami Žirovnik III. zvezek. Ob neugodnem vremenu v četrtek 14. junija t. l.

„Bralno društvo na Dolu“, je imelo občni zbor v nedeljo dne 27. maja t. l., ki je postal proti koncu nesklepen. V smislu društvenih pravil vrši se 14 dni pozneje t. j. v nedeljo dne 10. junija 1906 drugi občni zbor na istem kraju, ob isti uri in po istem dnevnem redu. — Odbor.

Listnica uredništva.

K. S. Sv. Martin: Pridite ob priliki v naše uredništvo! — Dopisi, katere nismo mogli vsled pomanjkanja prostora priobčiti v današnji številki, priobčimo v prihodnji številki „Slov. Gospodarja“ ali „Našega doma“, kar naj blagovolijo gg. dopisniki oprostiti.

Listnica upravnitva.

Na različne reklamacije zaradi sobotne izdaje dne 26. maja naznanjamo, da smo dotično številko poslali samo v kraje, kjer je bila volitev.

Tržne cene

v Mariboru od 20. maja do 26. maja 1906.

Živila	100 kg	od		do	
		K	h	K	h
Pšenica		16	—	16	—
ječmen		14	—	14	—
ovs		17	60	18	—
koruza		17	60	18	—
proso		16	20	17	—
ajda		17	60	17	40
seno		16	—	16	80
slama		4	50	5	—
		5	80	5	—
1 kg					
fišola		—	20	—	26
grah		—	48	—	52
leča		—	92	—	96
krompir		—	—	—	7
sir		—	86	—	88
surovo maslo		2	20	2	80
maslo		2	20	2	60
špeh, svež		1	46	1	50
zelje, kisló		—	32	—	34
repa, kislá		—	22	—	24
1 lit.					
mleko		—	—	—	20
smetana, sladka		—	44	—	62
„ kislá		—	64	—	72
100 glav					
zelje		—	—	—	—
1 kom.					
jajce		—	—	—	6

Loterijske številke.

Dne 23. maja.

Gradec 78, 7, 86, 53, 29.
Dunaj 21, 19, 59, 74, 1.